

11. ÉVFOLYAM

JOGI és KÖZIGAZGATÁSI ISMERETEK II.

Szabálysértési alapismeretek

A társadalomra csekélyebb fokban veszélyes cselekményekkel szembeni védelmet hazai jogrendszerünkben a szabálysértési jog hivatott biztosítani. A szabálysértési jogi szabályozás egyszerre kell, hogy védelmet nyújtson az alapvető értékeket csekélyebb fokban veszélyeztető, valamint a jog által „még” védendőnek ítélt értékeket fenyegető magatartásokkal szemben. E kettősség a szabálysértési jog fejlődését és a hatályos szabályozást egyaránt áthatja.

A szabálysértési jog számos életviszonyt érint, a polgárok mindennapi életét átszövő jogág, az állampolgárok jogtudatát, az önkéntes jogkövetést és a jogi köztudatot is jelentősen befolyásoló jogterület, ezért különös helyet foglal el jogrendszerünkben. A szabálysértés, mint jogintézmény fejlődése során rengeteg kihívással kellett, hogy szembenézzen, illetve hatalmas változáson ment keresztül, míg jelenlegi formáját elérte.

Ennek a jogágnak a bemutatása során, tisztázzuk a szabálysértés fogalmát, elkövetőit, a szabálysértési felelősséget és a felelősségre vonási akadályokat. Röviden áttekintjük a szabálysértés elkövetőjével szemben alkalmazható szankciókat, a szabálysértési ügyekben eljáró hatóságokat és az eljárásban részt vevő személyeket, majd a szabálysértési eljárás szakaszait és lefolytatásának rendjét, főbb szabályait.

A szabálysértést meghatározó alapvető jogforrások

- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről (továbbiakban: Szabs.tv)

- 22/2012. (IV.13.) BM rendelet a 2012. évi II. törvény végrehajtásával kapcsolatos rendelkezésekről valamint ahhoz kapcsolódó egyes rendeletek módosításáról

A szabálysértés fogalma

Szabálysértés az a törvény által büntetni rendelt tevékenység vagy mulasztás, amely veszélyes a társadalomra.

E törvény alkalmazásában az a tevékenység vagy mulasztás veszélyes a társadalomra, amely a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükségesnél kisebb fokban sérti vagy veszélyezteti az Alaptörvény szerinti állami, társadalmi vagy gazdasági rendet, a természetes és jogi személyek, valamint a jogi személyiség nélküli szervezetek személyét vagy jogait.

A szabálysértésekre vonatkozó jogszabály (Szabs. tv) hatálya

A hatály kifejezés az adott *jogszabály alkalmazhatóságát* jelenti.

Fajtái:

- **Személyi hatály:** kivel szemben lehet alkalmazni a tv.-t.
Általános szabály, hogy ha a felelősségre vonás feltételei fennállnak, abban az esetben *bármivel szemben* - külföldi állampolgár is - alkalmazható a Szabs. tv.
Kivéve: A diplomáciai és a nemzetközi jog alapján büntető joghatóság alóli mentességet
- **Területi hatály:** hol lehet alkalmazni a tv.-t
A szabálysértést meghatározó jogszabályt a *belföldön elkövetett* szabálysértésre kell alkalmazni.
- **Időbeli hatály:** mikor és milyen módon lehet alkalmazni a tv.-t
A szabálysértést az *elkövetése idején hatályban lévő jogszabályok alapján* kell elbírálni. *Ha a szabálysértés elbírálásakor hatályban lévő új jogszabály szerint a cselekmény már nem minősül szabálysértésnek vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új jogszabályt kell alkalmazni.*

A szabálysértések csoportosítása

A szabálysértéseket **a védett jogtárgy** – vagyis az az érdek vagy érték, amelyet a szabálysértés sért, vagy veszélyeztet – **szempontjából** az alábbiak szerint csoportosítjuk:

- szabálysértési elzárással is sújtható szabálysértések (pl. garázdaság)
- emberi méltóság, a személyi szabadság és a közrend elleni szabálysértések (pl. csendháborítás)
- pénzügyi és kereskedelmi szabálysértések (pl. vámszabálysértés)
- rendészeti igazgatás rendjét veszélyeztető szabálysértések (pl. jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség)
- kiemelt közlekedési szabálysértések (pl. ittas vezetés)
- közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértések (pl. vasúti szabálysértés)
- élelmiszerlánc-biztonsági és fogyasztóvédelmi szabálysértések (pl. árdrágítás)
- szellemi tulajdon elleni szabálysértések
- járványügyi, erdővédelmi, mező-, erdő- és vízgazdálkodási szabálysértések (pl. vízszennyezés)
- óvodai nevelés, valamint az alapfokú és középfokú nevelés-oktatás rendjét veszélyeztető szabálysértések

A szabálysértés elkövetői

Tettes: Aki a szabálysértést *közvetlenül megvalósítja.*

Részesek:

- Felbujtó: Aki mást szabálysértés elkövetésére *szándékosan rábír.*
- Bűnsegéd: Aki a szabálysértés elkövetéséhez *szándékosan segítséget nyújt.*

Szabálysértés miatt a felbujtó és a bűnsegéd is felelősségre vonható.

A szabálysértés elkövetésének szakaszai:

- ❖ Előkészület: nem büntethető
- ❖ Kísérlet: büntetendő, ha a szabálysértést meghatározó jogszabály büntetni rendeli.
(pl. tulajdon elleni szabálysértés)
Kísérlet: aki a szándékos szabálysértés elkövetését megkezdi, de nem fejezi be.
- ❖ Befejezett: büntetendő

A szabálysértésért való felelősség

A FELELŐSSÉGRE VONÁS FELTÉTELEI

A szabálysértés elkövetői (alanyai) csak olyan személyek lehetnek, akiket a szabálysértés elkövetéséért szabálysértési felelősség terhel. A szabálysértési felelősség megállapításának alapja tehát az alanyi **felelősség** és a **felróhatóság**.

1. SZABÁLYSÉRTÉS ELKÖVETŐVÉ - Alanya- VÁLÁSÁNAK FELTÉTELE:

- Elkövetéskor a 14. életévét betöltötte
- Beszámítási képességgel rendelkezik (felismerési és akarati képesség)

2. CSELEKMÉNYE SZABÁLYSÉRTÉSNEK MINŐSÜLJÖN

(*Nem szabálysértésnek, hanem szabályszegésnek* nevezzük azokat az jogellenes cselekményeket, amelyeket egyéb törvény vagy kormányrendelet *közigazgatási bírsággal* szankcionál, pl. a megengedett legnagyobb sebesség túllépése)

3. FELRÓHATÓSÁG

Szándékosan követi el a cselekményt, aki magatartásának következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik.

Gondatlanságból követi el a cselekményt,

- aki előre látja magatartásának lehetséges következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában; úgyszintén az is,
- aki e következmények lehetőségét azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztja.

A szabálysértési felelősséget kizáró és megszüntető okok

Azokat a körülményeket, amelyek nem teszik lehetővé a szabálysértési felelősségre vonást, büntetési akadályoknak nevezzük. *A szabálysértési felelősséget kizáró okok* alapvető jellemzője, hogy ezek megléte esetén nem valósul meg a szabálysértés, mert annak valamelyik fogalmi ismérve (szabálysértési jogellenesség, büntetési, felróhatóság) hiányzik, és ez már az elkövetés pillanatában kizárja a felelősségre vonást.

A szabálysértési felelősséget megszüntető okok fő jellemzője viszont, hogy ezeknél megvalósul a szabálysértés, de utóbb keletkezik olyan körülmény, amely az elkövető felelősségre vonását lehetetlenné teszi.

Felelősséget kizáró okok:

- **gyermekkor:** 14. életév betöltéséig kizárja a személy beszámítási képességét;
- **kóros elmeállapot:** kizárhatja vagy korlátozhatja az elkövető felismerési képességét, erre vonatkozóan a szakorvosi vagy a szakértői vélemény irányadó. Ilyen lehet az elmebetegség, a gyengeelméjűség, a tudatzavar, a szellemi leépülés, a személyiségzavar. A tudatzavar oka igen gyakran az önhibából eredő ittas vagy bódult állapot, ez azonban nem írható az elkövető javára;
- **kényszer és a fenyegetés:** hatása alatt az elkövető nem képes akaratának megfelelően cselekedni. A kényszerszert a bírói gyakorlat lényegében a más testére kifejtett erőszakos fizikai ráhatással azonosítja. A fenyegetés alatt komoly félelem kiváltására alkalmas súlyos hátrány kilátásba helyezését kell érteni;
- **tévedés:** az elkövetőnek a cselekményhez való tudati viszonyát befolyásoló tényező. Két fajtája különböztethető meg: a ténybeli tévedés (az elvárható gondosság ellenére sincs tudomása valamely releváns tényállási elemről, például a fiatalkorról) és a társadalomra veszélyességben (jogellenességben) való tévedés (alapos okkal feltételezi, például a hivatalos szervtől kapott tájékoztatás alapján, hogy jogszerűen jár el);
- **jogos védelem:** A jogos védelem alapvető jellemzője, hogy egy jogtalan támadás áll szemben egy jogos védekezéssel. A *jogtalan támadás* irányulhat a védekező saját személyére, javaira; más személyére, javaira; illetve a közérdekre (ennek megfelelően a jogintézmény neve jogos védelem, és *nem* jogos önvédelem!). A jogtalan támadással kapcsolatban kiemelendő annak korlátja: a kölcsönös és egyidejű támadás. Ebben az esetben nem valósul meg a jogos védelmi helyzet, így nem hivatkozhat eredményesen jogos védelemre az az elkövető, aki a verekedésre való kihívást elfogadva, két ízben hasba szúrja az őt kihívó személyt, akinek az életét csak a gyors orvosi beavatkozás menti meg.
- **végzsükség:** A végzsükséghelyzetet megalapozó *veszélyforrás* lehet pl. természeti esemény (árvíz, tűzvész, stb.). Fontos azonban, hogy a veszélyforrás előidézése nem lehet felróható a végzsükséghelyzetben lévőnek. A *szükségesség* ismérvével összefüggésben azt kell megjegyezni, hogy amennyiben van büntetőjogi szempontból közömbös elhárításra mód, akkor azt kell alkalmazni. Az *arányossággal* kapcsolatban az emelendő ki, hogy végzsükség esetén csak a fenyegető veszélynél *kiseb*b sérelem okozása alapozza meg a jogellenességet kizáró végzsükséget.
- **jogszabály engedélye:** például a megbízhatósági vizsgálat keretében történő elkövetés. A Rendőrségről szóló 1994. évi törvényben felsorolt szabálysértések miatt (pl. valótlan bejelentés) a megbízhatósági vizsgálatot folytató személy, ha jogszabályban meghatározott feladat ellátása során követi el a szabálysértést nem vonható felelősségre.
- **a törvényben meghatározott egyéb ok** (pl. a magánindítvány hiánya)
A magánindítványra üldözendő szabálysértés miatt (pl. becsületsértés) csak a sértett kívánságára indítható meg a szabálysértési eljárás. A magánindítvány előterjesztőjének bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az eljárás alá vont személy szabálysértési felelősségre vonását kívánja, magánindítványnak kell tekinteni.

Felelősséget megszüntető okok:

- **az elkövető halála:** nincs felelősségre vonható személy
- **az elévülés:** az idő múlásához kötött kedvezmény, amelynek alapvető indoka a bizonyítékok és a társadalom büntető igényének elenyészése
*Ideje a szabálysértési cselekmény **elkövetésétől számított 6 hónap – relatív***
*A szabálysértés elévülésének **abszolút határideje az elkövetéstől számított 2 év***
A hat hónapos elévülési határidőt bizonyos érdemi eljárási cselekmények félbeszakítják, és a félbeszakítás napjával az elévülés újrakezdődik, de 2 év elteltével az eljárást meg kell szüntetni, ezért az elkövető nem lesz felelősségre vonható.

A fiatalkorúakra és katonákra vonatkozó szabályok

A következőkben olyan két személyi körrel foglalkozunk, akiknek felelősségre vonása speciális, tehát bizonyos esetekben eltér az általános szabályoktól.

A fiatalkorú fogalma, eljárásjogi helyzete

A szabálysértési jogban is külön elbírálás alá tartoznak a fiatalkorú személyek, mivel személyiségük még fejlődik, akaratauk a felnőttek által könnyebben befolyásolható. Ezen okok miatt, a velük szemben alkalmazható *szankciók (jogkövetkezmények) enyhébbek*, amelyeknek célja, hogy tudatosítsa bennük a cselekményük helytelen voltát, így további fejlődésüket helyes irányba terelje.

Fiatalkorú az, aki a szabálysértés *elkövetésekor* a *tizennegyedik* életévét betöltötte, de a *tizennyolcadikat* még nem.

Eljárásjogi helyzetének speciális szabályai:

- Meghallgatására a törvényes képviselője, gondozója jelenlétében kerülhet sor, szembesíteni csak akkor lehet, ha az benne nem kelt félelmet
- A szabálysértési hatóság a fiatalkorú védelembe vételét kezdeményezheti
- Helyszíni bírság és pénzbírság csak akkor szabható ki, ha a bírság megfizetését vállalja
- Helyszíni bírság vele szemben, csak törvényes képviselő jelenlétében szabható ki
- A helyszíni bírság legmagasabb összege 25.000. Ft
- Pénzbírság legmagasabb összege 50.000. Ft., szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén 100.000.Ft.
- Közérdekű munka kiszabásának feltétele, hogy betöltötte a 16. életévet

A katona fogalma, a katonákra vonatkozó rendelkezések

A fegyveres és rendvédelmi szervek, hivatásos állományú tagjai által elkövetett szabálysértés esetén, a Szabs.tv. is kiemeli azokat a különbségeket, amelyek kifejezetten, csak ezen személyekre az irányadóak.

Katona a Magyar Honvédség tényleges állományú tagja, a rendőrség, a katasztrófavédelmi szerv, a büntetés-végrehajtási szervezet, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok és az Országgyűlési Őrség *hivatásos állományú* tagja.

Fegyelmi eljárás (Hivatásos szolgálati tv.) keretében kell lefolytatni az eljárást, ha a katona:

- szolgálati viszony tartama alatt,
- szolgálati helyen,
- illetve a szolgálattal összefüggésben követi el a szabálysértést.

Szabálysértési hatóság folytatja le az **eljárást**, (Szabs.tv.) ha:

- nem szolgálati időben, nem szolgálati helyen és nem azzal összefüggésben követte el a szabálysértést,
- a katona szolgálati viszonya a fegyelmi eljárás befejezése előtt megszűnt,
- a katonával együtt polgári személlyel szemben is eljárást kell indítani,
- polgári személy a szabálysértés sértettje.

A szabálysértési ügyekben eljáró hatóságok és az eljárásban részt vevő személyek

A szabálysértési ügyekben **eljáró hatóságokat és az eljárásban részt vevő személyeket** együttesen a **szabálysértési eljárás alanyainak** nevezzük.

A *szabálysértési eljárás alanyai* tehát azoknak a *hatóságoknak, jogi és magánszemélyeknek az összessége*, amelyek különböző jogokat gyakorolva és kötelezéseket teljesítve, *eljárási cselekményeket végezve, részt vesznek a szabálysértési eljárásban.*

A szabálysértési ügyekben eljáró hatóságok, azok hatásköre és illetékessége

Hatáskör: az adott ügyben mely *hatóság* jogosult és köteles eljárni

Hatóságok: - általános: fővárosi ill. megyei kormányhivatal **járási hivatala**

- különös:

- **rendőrség**, (rendőrkapitányság)
- **Nemzeti Adó- és Vámhivatal** feladat- és hatáskörrel rendelkező szerve
- **bíróság** (járásbíróság)

Az ügyészség ellenőrzi a kormányhivatal, rendőrség, ill. a NAV. szabs. eljárásának a törvényességét.

A járási hivatal hatáskörébe tartozik minden szabálysértés, amelyet a jogszabály (Szabs.tv.) nem utal más szabálysértési hatóság hatáskörébe.

A rendőrség szabálysértési szerve akkor járhat el, ha a szabálysértést kifejezetten a hatáskörébe utalja. A rendőrségi szerv szabálysértési hatásköre általában a közrendet és közbiztonságot, a közlekedés rendjét, valamint a társadalmi együttélés szabályait sértő szabálysértésekre terjed ki.

A Vám- és Pénzügyőrség a vám- és deviza-szabálysértéseknél kizárólagosan járhat el.

A járásbíró (továbbiakban: helyi bíróság) hatásköre szabálysértési ügyben kiterjed a szabálysértési hatóság határozata ellen benyújtott kifogás elbírálására, a szabálysértési elzárással is sújtható szabálysértések miatti elsőfokú szabálysértési eljárásra, a pénzbírság, illetve a helyszíni bírság meg nem fizetése esetén ezek szabálysértési elzárásra történő átváltoztatására, és a szabálysértési hatóság eljárása, határozata és intézkedése ellen emelt ügyészi felhívás elbírálására.

Illetékesség: az azonos hatáskörű hatóságok közül, mely szerv jogosult és köteles eljárni.

Fajtái: - általános: **az eljárás alá vont személy lakóhelye** szerinti szabálysértési hatóság

- különös: Az eljárás gyorsabb és eredményesebb lefolytatás érdekében

- az eljárás alá vont tartózkodási helye
- az eljárás alá vont munkahelye
- az elkövetés helye
- a felderítés helye szerinti szabálysértési hatóság is eljárhat.

Összegzésként tehát, a hatásköri szabállyal megállapítható, hogy mely hatóság fog eljárni az adott ügyben. Pl. a rendőrséget jelöli ki a Szabs.tv., az Engedély nélküli vezetés szabálysértőjével szembeni ügy kivizsgálására. Majd az illetékesség azt mutatja meg, hogy az ország területén lévő rendőrségi szervek közül pontosan melyik az az egy, amelynek feladata lesz ezen eljárás lefolytatása.

A szabálysértési eljárásban résztvevő személyek

Az eljárás alá vont személy:

Fogalma: az, akivel szemben szabálysértési eljárás folyik.

Jogai:

- a szabálysértés alapjául szolgáló cselekmények, tények és bizonyítékok megismerésének joga
- vallomástétel, illetve annak megtagadásának joga
- védelemhez való jog
- eljárási cselekményeknél a jelenlét joga
- észrevételi és indítvány tételi jog
- kérdés és felvilágosítás kérésének joga

- ügyiratok megtekintésének joga
- másolat kérésének és készítésének joga
- jogorvoslathoz való jog, jogorvoslatról történő lemondás joga

Az eljárás alá vont személy képviselője:

Fogalma: Az eljárás alá vont személy érdekében a szabálysértési eljárás bármely szakaszában törvényes képviselője vagy az általa vagy törvényes képviselője által írásban meghatalmazott nagykorú személy (a továbbiakban együtt: az eljárás alá vont személy képviselője) járhat el.

Jogai:

- a szabálysértés alapjául szolgáló cselekmények, tények és bizonyítékok megismerésének joga
- eljárási cselekményeknél a jelenlét joga
- észrevételi és indítvány tételi jog
- kérdés és felvilágosítás kérésének joga
- ügyiratok megtekintésének joga

A sértett:

Fogalma: akinek a szabálysértés sértette vagy veszélyeztette a jogát vagy a jogos érdekét.

Jogai:

- észrevételi és indítványtételi jog
- felvilágosítás kérésének joga
- ügyirat megtekintési jog (csak az őt érintő iratokat)
- másolat készítésének és kérésének joga
- kártérítéshez való jog
- jogorvoslati jog

A sértett képviselője:

Fogalma: A sértett érdekében a szabálysértési eljárás bármely szakaszában törvényes képviselője vagy az általa vagy törvényes képviselője által írásban meghatalmazott nagykorú személy (a továbbiakban együtt: a sértett képviselője) járhat el.

Jogai:

- észrevételi és indítványtételi jog
- felvilágosítás kérésének joga
- ügyirat megtekintési jog (csak az őt érintő iratokat)

A szabálysértési eljárás megindítása, felfüggesztése, megszüntetése

A szabálysértési eljárás megindulása

A szabálysértési eljárás **feljelentés**, vagy a szabálysértési hatóság vagy a bíróság **hivatali hatáskörében szerzett tudomása**, illetve a helyszíni bírság kiszabására **jogosult szerv vagy személy általi észlelés** alapján indul meg.

A feljelentést szóban vagy írásban bármely személy vagy szerv megteheti. A szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni, vagy arról feljegyzést kell készíteni.

Az előzőekben tanútnak megfelelően, speciális szabály, hogy a magánindívtányra üldözendő egyes szabálysértések (pl. becsületsértés) esetén, kizárólag a sértettnek vagy annak képviselőjének nyilatkozata szükséges az eljárás megindításához, így az elkövető felelősségre vonásához is.

Bizonyos esetekben pedig (pl. a feljelentett szabálysértés nem szabálysértés, büntethetőséget kizáró vagy eljárást megszüntető ok áll fenn, stb.) az eljárás azért nem indul el, mert a példákban leírt okok miatt a feljelentést el kell utasítani.

A szabálysértési eljárás érdemi lefolytatása előtt a hatóságnak tisztáznia kell:

- a hatáskörét és illetékességét,
- van-e a hatósági szervet vagy személyt érintő kizárási ok (pl. a hatóság tagja a sértett az adott ügyben, így ő elfogult lehet az eljárás lefolytatásában),
- az ügyek egyesítésének és elkülönítésének lehetőségét is (pl. ugyanazon eljárás alá vont személlyel szemben, ugyanannál a szabálysértési hatóságnál több szabálysértési eljárás van folyamatban).

A szabálysértési eljárás felfüggesztése, megszüntetése

A szabálysértési eljárás **felfüggesztése az eljárás ideiglenes szüneteltetését jelenti.**

Esetei:

- ha a szabálysértési ügy érdemi elbírálása olyan kérdés előzetes eldöntésétől függ, amelyben a döntés más szerv hatáskörébe tartozik, (pl. az eljárás alá vont közjogi tisztséget betöltő személy és mentelmi jogának felfüggesztése az Országgyűlés hatásköre)
- az eljárás alá vont személy ismeretlen helyen vagy külföldön tartózkodik és távollétében az ügy érdemi elbírálása nem lehetséges.

A szabálysértési eljárás **megszüntetése az ügy érdemi lezárását, befejezését jelenti.**

Esetei:

- a cselekmény nem szabálysértés
- az eljárás adatai alapján nem állapítható meg szabálysértés elkövetése, az eljárás alá vont személy kiléte, az, hogy a szabálysértést az eljárás alá vont személy követte el, és az eljárás folytatásától egyik esetben sem várható eredmény,
- a szabálysértést nem az eljárás alá vont személy követte el,
- az eljárás alá vont személy meghalt,
- büntethetőséget kizáró ok áll fenn,
- a cselekményt szabálysértési vagy büntetőeljárás, illetve közigazgatási hatósági eljárás keretében jogerősen elbírálták,

- ugyanazon cselekmény miatt szabálysértési vagy büntetőeljárás, illetve közigazgatási hatósági eljárás van folyamatban,
- elévülés miatt nincs helye felelősségre vonásnak,
- elkobzás alkalmazása szükséges az eljárás alá vont személy felelősségre vonása nélkül
- megállapítható, hogy e törvény rendelkezései szerint a feljelentés elutasításának lett volna helye.

A szabálysértési eljárás szakaszai, az eljárás általános szabályai

A szabálysértési eljárás egymást követő, egymásra épülő eljárási szakaszból áll:

- 1, a szabálysértési alapeljárás,
- 2, a szabálysértési jogorvoslati eljárás,
- 3, a szabálysértési végrehajtási eljárás.

A következőkben részletesen csupán az első két szakasszal foglalkozunk, a végrehajtási és egyben harmadik szakaszt érintőlegesen említjük meg.

Szabálysértési alapeljárás fajtái:

- általános: *szabálysértési hatóság előtti eljárás*
- speciális: *bíróság előtti eljárás* (a jogorvoslati eljárásoknak is része), *előkészítő eljárás*, *helyszíni eljárás*, *közvetítői eljárás*.

Bővebben a későbbiekben lesz szó, a szabálysértési hatóság és bíróság előtti, valamint a helyszíni eljárásról.

Elsőként az olyan eljárási szabályokról kell említést tennünk, amelyek szerepelhetnek a szabálysértési hatóság és a bíróság előtti eljárásban is.

Az eljárás általános szabályai

Az idézés (értesítés) és a mulasztás igazolása

A szabálysértési hatóság azt kötelezi megjelenésre, akinek a meghallgatása indokolt. Az idézésnek tartalmaznia kell azon túl, hogy kit, mely hatóság elé, mikorra, milyen minőségben idéz, a megjelenés elmulasztásának következményeit is, így az

- elővezetésre és annak költségére, valamint a
- távolmaradással másoknak okozott költség megfizetésére kötelezést.

Az idézés többnyire írásban történik, melyet úgy kell kézbesíteni, hogy a megidézett az idézésben megjelölt napnál öt nappal korábban megkapja. Az írásbeli idézéssel azonos hatályú, a jelen lévő személy szóbeli idézése, az idézés tényének jegyzőkönyvbe foglalása. Ezen kívül még telefonon és elektronikus úton is van lehetősége a hatóságnak az idézést foganatosítani.

Aki önhibáján kívül nem jelent meg a kitűzött határnapon vagy elmulasztott valamilyen határidőt, igazolási kérelmet nyújthat be. Az igazolási kérelem benyújtásának határideje az elmulasztott határnaptól, vagy a határidő utolsó napjától számított 8 nap, a tudomásra jutástól számított három hónapon túl nem lehet előterjeszteni.

Még az idézésen való megjelenés tehát kötelezettség, addig az értesítés lehetőség. Vagyis az a személy, aki értesítést kap a hatóságtól, akaratától függően dönt a megjelenéséről, melyet a hatóság tudomásul vesz.

A kézbesítés

A kézbesítés történhet:

- személyesen,
- postai szolgáltató útján, a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó külön jogszabályok szerint,
- hirdetményi kézbesítés útján,
- szabálysértési jogsegély keretében.

Joghatás csak a szabályszerű kézbesítéshez kapcsolódik. A kézbesítés akkor szabályszerű, ha annak megtörténtét a jogszabályban jogosultként megjelölt személy aláírásával ellátott tértivevény, illetve jegyzőkönyv vagy határozatpéldány igazolja. A postai kézbesítés csakis tértivevénnyel történhet. Az iratot kézbesítettnek kell tekinteni a kézbesítés második megkísérlésének napját követő 5. napon abban az esetben, ha a kézbesítés azért volt eredménytelen, mert a címzett az iratot a postai szolgáltató értesítése ellenére nem vette át, illetve az átvételt megtagadta.

A jegyzőkönyv

A jegyzőkönyv az eljárási cselekmények hitelt érdemlő rögzítésének eszköze.

Lényege, hogy a tényállás tisztázása és a helyes döntés érdekében minden olyan adatot, információt, írásban rögzíthető bizonyítékot, és nyilatkozatot tartalmazzon, amely az ügy tárgyról, a cselekmény helyéről és idejéről (kezdő és záró időpont), a cselekménynél jelenlévőkről, az eljárás módjáról hiteles, nyomon követhető tájékoztatást ad.

A szabálysértési költség

A szabálysértési eljárás költsége mindaz a költség, amelyet az állam a szabálysértés miatt az eljárás megindításától a szabálysértési büntetés végrehajtásáig előlegezett (pl. idézési költség), valamint az elkövetőnek és a sértettnek a szabálysértési ügyben felmerült készkiadásai (pl. útiköltség).

Kényszerintézkedések a szabálysértési eljárásban

A szabálysértési kényszerintézkedések a szabálysértési eljárás sikeres lefolytatása érdekében alkalmazható, szigorú törvényi feltételekhez kötött személyi szabadságot, vagy más emberi és állampolgári jogot korlátozó eljárási intézkedések.

➤ **ELŐVEZETÉS**

Alkalmazható azzal az érintett személlyel szemben, aki **a szabályszerű idézésre nem jelent meg** és távolmaradását alapos okból nem menti ki, valamint alkalmazni kell azzal szemben, **aki a szabálysértési eljárás végrehajtása érdekében a kijelölt büntetés-végrehajtási intézetben nem jelent meg.**

Az esetek legnagyobb részében a **rendőrség hajtja végre, kíséreléssel vagy útba indítással.**

➤ **SZABÁLYSÉRTÉSI ŐRIZET**

A szabálysértési őrizet *a legsúlyosabb* személyi szabadságot korlátozó szabálysértési kényszerintézkedés. A Rendőrség alkalmazhatja **az elkövetővel szembeni szabálysértési elzárással is sújtható szabálysértés esetén – ha tettenérésre kerül sor – a gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából.**

A szabálysértési őrizet a bíróság érdemi határozatának meghozataláig, de legfeljebb **72 óráig tarthat**, meghosszabbításáról a bíróság intézkedhet az Szabs.tv.-ben meghatározott szabályok szerint.

➤ **RUHÁZAT, CSOMAG és JÁRMŰ ÁTVIZSGÁLÁSA**

A szabálysértési eljárás során egyrészt bárkivel szemben alkalmazható, **akiről** alaposan feltehető, hogy **tárgyi bizonyítási eszközt tart magánál**, másrészt a külföldivel szemben, ha az átvizsgálásra a külföldi vagyontárgyának a biztosítási (pénzbírság vagy szabálysértési költség megfizetése) célú lefoglalása érdekében van szükség. Az átvizsgálás előtt az érintettet **fel kell szólítani, hogy a keresett tárgyi bizonyítási eszközt**, illetve a fedezetül szolgáló vagyontárgyat önként adja át.

➤ **LEFOGLALÁS**

A szabálysértési eljárásban a szabálysértési hatóság elkobzási vagy bizonyítási célból a biztonságos megőrzés érdekében határozattal lefoglalhatja azt a dolgot, amely **tárgyi bizonyítási eszköz vagy a törvény értelmében elkobozható** dolog, avagy a külföldi személy pénzbírság vagy szabálysértési költség megfizetési kötelezettségét biztosító vagyontárgya, valamint amelynek birtoklása jogszabályba ütközik.

➤ RENDBÍRSÁG

Rendbíróságot a szabálysértési hatóság és a bíróság szabhat ki a szabálysértési **eljárási kötelezettségek teljesítése** érdekében, **valamint** a szabálysértési **eljárás rendjének megzavarása miatt**. A rendbíróság legalacsonyabb összege jelenleg 5000 Ft, amíg a legmagasabb összege a szabálysértési hatósági eljárásban 100 000 Ft, illetve a bírósági szabálysértési eljárásban 150 000 forint lehet. (kivéve ismételt esetben)

A szabálysértési hatóság előtti eljárás

Az előzőekben már ismertettük a *szabálysértési eljárás megindulásának* lehetőségeit. Itt az eljárás következő részei kerülnek kifejtésre.

Az eljárás típusai:

Meghallgatás (bizonyítás) nélküli eljárás

Ha a *tényállás tisztázott* és az eljárás alá vont személy vagy az eljárásban részt vevő más személy meghallgatása, valamint egyéb *bizonyíték megszerzése nem szükséges*, a szabálysértési hatóság büntetést szab ki, illetve önállóan vagy büntetés mellett intézkedést alkalmaz. A szabálysértési hatóság a *határozatát (döntését)* a szabálysértési eljárás megindítását követő *tizenöt napon belül kizárólag a szabálysértési eljárás iratai alapján hozza meg*.

Bizonyítási eljárás

Ha meghallgatás nélküli eljárásban nem lehet dönteni, szabálysértési alapeljárás érdemi lefolytatása során tisztázni kell a szabálysértési tényállást, melynek keretében bizonyítási eljárást kell lefolytatni. A szabálysértési *tényállás tisztázását* és az elsőfokú érdemi határozat meghozatalát a szabálysértési eljárás megindításától számított *30 napon belül kell elvégezni*, mely 30 nappal meghosszabítható.

A bizonyítás olyan megismerési folyamat, amely az egyedi ügyben releváns, túlnyomórészt múltbeli tényállásnak az eljáró hatóság általi, a valóságnak megfelelő megállapítására irányul, és a bizonyítékok összegyűjtésével, vizsgálatával és mérlegelésével kapcsolatos tevékenységben realizálódik.

Bizonyítási eszközök különösen:

- tanúvallomás
- szakértő és a szakvélemény
- tolmács
- tárgyi bizonyítási eszköz
- okirat
- szemle

- eljárás alá vont személy vallomása
- szembesítés
- felismerésre bemutatás

Szabálysértési eljárás befejezése:

- **határozathozatal** – eljárást megszüntető vagy szankciót alkalmazó
Ez a hatóság írásba foglalt, indoklással alátámasztott döntése.
- kifogás (jogorvoslat) alapján határozatának megváltoztatása, avagy a helyi bíróságnak megküldése
- bírósági tárgyaláson a hatóság képviselője
- végrehajtás iránti intézkedések

Az eljárás megszüntetésének eseteit már korábban tárgyaltuk, az itt felsorolt egyéb eljárási befejezési mód közül, elsőként a szankciók (jogkövetkezmények) tárgyalására kerül sor.

A SZABÁLYSÉRTÉS ELKÖVETŐJÉVEL SZEMBEN ALKALMAZHATÓ SZANKCIÓK

A szabálysértési szankciók alkalmazásának *célja* a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más személy szabálysértést kövessen el. Rendszere úgy nevezett kétpólusú, vagyis a súlyosabb hátrányokat jelentő **büntetések**et, enyhébb szankcióként pedig az **intézkedéseket** foglalja magába.

A büntetés kiszabásának, intézkedés alkalmazásának elsődleges szabálya, hogy igazodjon a cselekmény súlyához, és az eljárás alá vont ismert személyi körülményeihez, mely során egyaránt figyelembe kell venni az enyhítő illetve súlyosbító körülményeket is.

A büntetések önállóan és egymás mellett is kiszabhatók. Kivéve a szabálysértési elzárást közérdekű munkával együtt nem lehet alkalmazni.

Az intézkedések önállóan, egymás vagy büntetés mellett is alkalmazhatók. Kivéve a figyelmeztetést, mivel mellette csak elzárás alkalmazható.

BÜNTETÉSEK:

➤ **szabálysértési elzárás**

Két formáját különböztetjük meg, egyrészt az *önállóan alkalmazhatót*, amely a Szabs.tv.-ben meghatározott egyes szabálysértések (pl.garázdaság) elkövetőivel szemben kerülhet kiszabásra. Másrészt, mint a *pénzbírság ill. helyszíni bírság meg nem fizetése helyébe lépő* vagy a *közérdekű munkát el nem végző* elkövető elzárásának lehetőségére vonatkozik.

Ez a legsúlyosabb szabálysértés elkövetése esetén kiszabható szankció, mivel itt az elkövető személyi szabadsága kerül korlátozásra.

Kizárólag a **bíróság szabhatja ki**, melyet büntetés-végrehajtási intézetben kell végrehajtani. **Ideje minimum 1 nap, maximum 60 nap** (kivéve halmazat esetén).

➤ **pénzbírság**

A pénzbírság kiszabható **legalacsonyabb összege 5000 Ft, a legmagasabb összege** (meghatározott kivételekkel) **150 000 Ft**. A szabálysértési hatóság által kirótt összeget az elkövető **köteles 30 napon belül** csekkszelvényen vagy banki átutalással **megfizetni**. A pénzbírságot meg nem fizetése esetén közérdekű munkára, illetőleg szabálysértési elzárásra kell – az Szabs.tv.-ben meghatározott kivétellel – átváltoztatni.

➤ **közérdekű munka**

Abban az esetben lehet kiszabni, **ha vállalja** annak elvégzését. Órákban kell meghatározni, mely **legkevesebb 6 óra, legtöbb 180 óra** lehet. Végrehajtása állami foglalkoztatási szervnél történik. A végre nem hajtott közérdekű munkát szabálysértési elzárásra kell átváltoztatni, a kivételek figyelembe vételével.

INTÉZKEDÉSEK:

➤ **járművezetéstől eltiltás**

Azzal az elkövetővel szemben lehet alkalmazni, aki **a szabálysértést, az engedélyhez kötött jármű vezetése szabályainak megszegésével követte le**.
Ideje minimum 1 hónap, maximum 1 év.

➤ **elkobzás**

El kell kobozni azt a dolgot:

- a) amelyet a szabálysértés elkövetéséhez eszközül használtak,
- b) amelynek a birtoklása jogszabályba ütközik, ill. veszélyezteti a közbiztonságot,
- c) amely szabálysértés elkövetése útján jött létre,
- d) amelyre a szabálysértést elkövették,
- e) amelyet az eljárás alá vont személy a szabálysértés elkövetéséért mástól kapott.

Az elkobzott dolog tulajdonjoga az államra száll.

➤ **kitiltás**

A kitiltás tartalmilag **sportrendezvényről**, illetve **sportlétesítményből** ill. **kereskedelmi létesítményből** történő kitiltását jelenti olyan elkövetőnek, aki a sportrendezvényen vagy kereskedelmi tevékenységgel összefüggő szabálysértést követett el.

Ideje: minimum 6 hónap, maximum 2 év.

➤ **figyelmeztetés**

A figyelmeztetés a szabálysértési hatóság erkölcsi jellegű, rosszallást kifejező intézkedése, amelyben felszólítja az elkövetőt, hogy a jövőben tartózkodjon szabálysértés elkövetésétől. A figyelmeztetés alkalmazására **büntetés helyett kerülhet sor**, ha **a szabálysértés csekély súlyú és az elkövető személyi körülményeire is figyelemmel ettől az intézkedéstől kellő visszatartó hatás várható.**

A bíróság előtti eljárás

Esetei:

- ha az elkövető a pénzbírságot, a helyszíni bírságot a határidőig nem fizeti meg, a szabálysértési hatóság a **szabálysértési elzárásra átváltoztatása** miatt az ügy iratait megküldi a bíróságnak (30 napon belül tárgyalás tartása)
- ha az elkövető a közérdekű munka kötelezettségének nem tesz eleget, a bíróság szabálysértési elzárásra változtatja át
- **kifogás jogorvoslat** során (az arra jogosult kéri vagy a bíróság tárgyalás tartását szükségesnek tartja)
- **bíróság elé állítás** alkalmával (szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértési őrizetbe vett személy)
- **előkészítő eljárást** követően (szabálysértési elzárással sújtható elkövetővel szembe)

Módjai:

- tárgyaláson
- tárgyalás nélkül (az iratok alapján)

A szabálysértési tárgyalás szabályai:

- a bíróság egyes bíróként jár el
- nyilvános
- lehetőleg 1 nap alatt lefolytatja (max. 8 napra elnapolhatja vagy 30 napra elhalaszthatja)
- a bíró ismerteti mind azt, amit az ügy szempontjából lényegesnek tart
- a bizonyítási eljárást az eljárás alá vont személy meghallgatásával kell kezdeni
- a bizonyítás felvételének sorrendjét, ill. terjedelmét a bíró állapítja meg
- a **bíróság** zárt ülésen meghozza a **végzést** (döntés)

Jogorvoslatok a szabálysértési eljárásban

A szabálysértési jogorvoslati eljárás a szabálysértési alapeljárást követő másodfokú eljárás, amennyiben az arra jogosult szerv vagy személy az alapeljárásban hozott határozat megváltoztatását vagy hatályon kívül helyezését kezdeményezi.

A **szabálysértési hatóság határozata**, a **bíróság végzése ellen**, valamint a szabálysértési hatóság és bíróság **egyéb intézkedése ellen**, valamint **intézkedésének elmulasztása miatt** - ha e törvény kivételt nem tesz - **jogorvoslatnak van helye**.

Jogorvoslati kérelem **benyújtására** - ha e törvény kivételt nem tesz - **az jogosult, akire nézve a határozat rendelkezést tartalmaz, vagy akit az intézkedés érint**.

Az **általános jogorvoslati határidő** a közléstől, vagy a tudomásszerzéstől számított **nyolc nap**.

A jogorvoslatra jogosult a jogorvoslati jogáról írásban vagy a tárgyaláson szóban lemondhat.

Jogorvoslatok:

❖ a kifogás

A kifogás a Szabs.tv.-ben meghatározott tartalmú **határozatok** (pl. pénzbírság kiszabása) **ellen** benyújtott jogorvoslati kérelem.

A kifogást a határozatot hozó szabálysértési hatóság bírálja el, melynek során a határozatot módosítja vagy visszavonja. Ennek hiányában, vagy ha a módosított határozat ellen ismételt kifogást terjesztenek elő, az ügyben az illetékes helyi bíróság dönt.

❖ a fellebbezés

Szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés miatt első fokon az elkövetés helye szerinti illetékes helyi bíróság jár el.

Az első fokú **bíróság végzése ellen** benyújtott fellebbezést másodfokon a törvényszék bírálja el.

❖ a panasz

Panasz a **szabálysértési hatóságnak a szabálysértési őrizet, a ruházat, csomag és jármű átvizsgálás, a lefoglalás és a rendbírság, továbbá a feljelentést elutasító vagy az eljárást megszüntető** határozatával szemben tehető. Amennyiben a szabálysértési hatóság a panasznak nem ad helyet, köteles az ügy iratait az ügyésznek megküldeni.

❖ *az ügyészi felhívás*

Az ügyészi felhívás alapja az ügyészi törvényességi felügyeleti jogkör, amelynek keretében az ügyész **felügyeli a szabálysértési hatóságok eljárását és határozatait**. Az ügyész **a törvénysértő érdemi szabálysértési határozat vagy intézkedés ellen** az érintett szabálysértési hatóságnál felhívást terjeszthet elő.

A szabálysértési hatóság, ha a felhívással egyetért, alaposnak tartja, a törvénysértő rendelkezését módosítja, vagy hatályon kívül helyezi. Ellenkező esetben az ügyben az illetékes helyi bíróság dönt.

❖ *a perújítás*

A perújítás a **bíróság** szabálysértési ügyben hozott **jogerős határozatával elbírált cselekmény (alapügy) esetén** alkalmazható rendkívüli jogorvoslat (pl. új bizonyíték felmerülése, az alapügyben hamis bizonyíték felhasználása stb.), amelyet az elkövető vagy képviselője a jogerőre emelkedéstől számított 1 éven belül terjeszthet elő.

A SZABÁLYSÉRTÉSI VÉGREHAJTÁSI ELJÁRÁS SZABÁLYAI

A szabálysértési végrehajtási eljárás a hatósági eljárás elkülönült, utolsó szakasza, amely a különböző jogerős határozatokban rögzített kötelezettségek (pl. pénzbírság behajtása) kikényszerítésére irányul, amennyiben a kötelezett (elkövető) önként, a teljesítési határidőn (pl.30 nap) belül nem tesz eleget.

Mint már korábban utaltunk rá, ennek kifejtésére csupán érintőlegesen térünk ki.

Szabályai:

Ha az elkövető a felhívásban megjelölt határnapon a szabálysértési elzárás büntetés, valamint a meg nem fizetett pénzbírság, illetve helyszíni bírság, a nem teljesített közérdekű munka helyébe lépő szabálysértési elzárás végrehajtása érdekében a büntetés-végrehajtási intézetben nem jelent meg és az elővezetése sem vezetett eredményre, a szabálysértési hatóság az elkövető kijelölt büntetés-végrehajtási intézetbe történő előállítására céljából körözését rendeli el. Ha az elkövető a pénzbírságot, a helyszíni bírságot a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül nem fizeti meg, azt adók módjára kell behajtani, ha nincs helye elzárásra történő átváltoztatásnak, valamint közérdekű munkával sem váltotta azt meg. A szabálysértési hatóság a pénzbírság és a szabálysértési költség megfizetésére a megfizetésre nyitva álló határidőben előterjesztett kérelemre egy alkalommal legfeljebb hat havi halasztást adhat vagy engedélyezheti a pénzbírság, a szabálysértési költség legfeljebb hat hónapon keresztül, részletekben történő megfizetését.

A szabálysértési hatóság a büntetesként kiszabott közérdekű munka végrehajtásának megkezdésére az elkövető kérelmére - indokolt esetben - egy alkalommal, legfeljebb két havi halasztást engedélyezhet, ha az elkövető egészségi állapotában olyan változás következett be, amely a közérdekű munka végrehajtását nem teszi lehetővé.

Szabálysértési ismeretek: a helyszíni bírságra és egyeb szabálysértésekre vonatkozó ismeretek

Helyszíni bírságra vonatkozó általános szabályok

Helyszíni bírság fogalma:

Olyan *speciális* szabálysértési pénzbírság, amely során az arra feljogosított személy, a szabálysértés észlelésekor, az *elkövetőt* - annak nyilatkozata alapján- az *elkövetés helyén* vagyoni hátrányt okozó *szankcióval sújtja*.

E joghátrány hatékonysága abban mutatkozik meg, hogy egyszerre történik meg az elkövetés és a szankcionálás. Tehát, a további elkövetéstől való visszatartást, a hatósági jelenlét valamint a következetes és differenciált (kivéve a kötelező mértékű bírság) szankcionálás adja. Ezért az elkövető, az esetleges szabálysértési eljárás terhét elkerüli, és a hatóságnak – így az államnak – sem szükséges, a sok esetben a hosszadalmas és költséges eljárást lefolytatnia.

Természetesen nem felejtkezhetünk meg arról a szabályról, mely szerint a helyszíni intézkedés során, az arra jogosult szerv vagy személy a szabálysértés elkövetését elismerő személlyel szemben *szóbeli figyelmeztetést* alkalmazhat. Ez abban az esetben fordulhat elő, ha az elkövetett cselekmény oly csekély mértékben veszélyes a társadalomra, hogy még a *helyszíni bírság kiszabása is szükségtelen*.

A helyszíni bírság kiszabására jogosultak köre

A **RENDŐRSÉG** bármely szabálysértés elkövetése miatt kiszabhat helyszíni bírságot.

A Szabs.tv.-ben meghatározott esetben, szabálysértés észlelése esetén - amennyiben ezt a törvény külön említi (az egyes szabálysértéseknél) - helyszíni bírságot szabhat ki:

- a) a járási hivatal arra felhatalmazott ügyintézője (pl. személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése),
- b) a Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladat és hatáskörrel rendelkező szerve (pl. vámorgazdaság),
- c) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv arra felhatalmazott ügyintézője (pl. vasúti szabálysértés),
- d) a közlekedési hatóság ellenőre,
- e) a közterület-felügyelő (pl. koldulás),
- f) a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr (pl. csendháborítás),
- g) az erdészeti hatóság arra felhatalmazott ügyintézője (pl. erdőrendészeti szabálysértés),
- h) a halászati őr (pl. tiltott fürdés),
- i) a mezőőr (pl. mezei szabálysértés).

A helyszíni bírság alkalmazásának feltételei, kizáró okok

A helyszíni bírság összege

Alkalmazásának feltételei:

- **helyszíni intézkedés során** (nem csak tettenérés)
- **a hatóság tagja a helyszíni bírság kiszabása mellett dönt**
- **az elkövető elismeri a szabálysértést,**
- **egyetért a szankcióval és tudomásul veszi annak összegét,**
- **és a nyomtatványt aláírja /csekkszelvényt (készpénz-átutalási megbízás) átveszi/.**

Ezeknek **együttesen kell megvalósulni, ha bármelyik feltétel hiányzik, nincs helye helyszíni bírság kiszabásának, ezért az elkövetővel szemben szabálysértési feljelentést kell tenni,** tehát - a tanultak alapján - a hatóság tagja, szabálysértési eljárás megindítását kezdeményezi.

Speciális szabály:

- **fiatalkorú személy esetében csak akkor, ha vállalja annak megfizetését, a törvényes képviselője jelen van, és a nyomtatványt aláírja**
- **katona esetében csak akkor, ha nincs szolgálatban**

Kizáró ok:

- az alkalmazás feltételeinek hiánya,
- a fiatalkorú nem vállalja a megfizetést vagy nincs jelen a törvényes képviselője,
- a katona szolgálatot teljesít,
- diplomáciai illetve nemzetközi szerződés alapján mentességet élvező személy.

Összege: 5.000 Ft-tól 50.000 Ft-ig terjedhet.

Ez alól kivétel a 6 hónapon belül 3. alkalommal elkövetett szabálysértés esetén kiszabható 70.000 Ft-ig terjedő helyszíni bírság. Ezzel kapcsolatosan meg kell említenünk, hogy egyes közlekedési szabálysértések esetén, a hatóság általi összeg meghatározására, a Szabs.tv és a 63/2012. Kormányrendelet megállapítja a bírság kötelező mértékét. Tehát nem minden esetben lehet pl. a helyszínen intézkedő rendőrnek eldönteni az összeg mértékét, mert részére azt a jogszabály előírja.

A helyszíni bírságolás gyakorlati végrehajtása Készpénz-átutalási megbízás alkalmazása, tartalma

- ❖ Ha a jogszabály helyszíni bírság kiszabását lehetővé teszi és a helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv vagy személy a helyszíni bírság kiszabása mellett dönt, ezt közli az eljárás alá vont személlyel, egyben tájékoztatja a jogkövetkezményekről. Ezek a következők:
 - meg nem fizetett helyszíni bírságot 5000 forintonként 6 óra közérdekű munkával válthatja meg,
 - valamint azt, hogy a bíróság a meg nem fizetett és közérdekű munkával meg nem váltott helyszíni bírságot, 5000 forintonként egy napi szabálysértési elzárásra változtatja át.
- ❖ A helyszíni bírság összegét úgy kell megállapítani, hogy az maradék nélkül osztható legyen 1000 forinttal.
- ❖ A helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv vagy személy három példányban (eredeti, másodlat és tőpéldány) tölti ki a helyszíni bírságoláshoz használt nyomtatványt.
- ❖ A nyomtatvány kitöltése előtt a személyazonosság megállapítására alkalmas igazolványból meg kell állapítani az eljárás alá vont személy személyi adatait.
- ❖ A helyszíni bírságoláshoz használt sorszámmal ellátott *nyomtatványnak tartalmaznia kell*: az eljárás alá vont személy személyi adatait, személyazonosításra alkalmas igazolványának, vagy engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével elkövetett szabálysértés esetén a vezetői engedély számát és típusát, az elkövetés helyét, idejét, a történeti tényállás rövid leírását, a megvalósított szabálysértési tényállást, gépjárművel elkövetett szabálysértés esetén a forgalmi rendszámot, a kiszabott helyszíni bírság összegét, a bírság kiszabására jogosult szerv nevét, az intézkedő nevét vagy azonosító számát.
- ❖ A helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv vagy személy a nyomtatvány másodlati példányát a csekkszelvénnyel együtt az eljárás alá vont személynek átadja. Az átadott *csekkszelvény tartalmazza* a helyszíni bírságoláshoz használt nyomtatvány sorszámát, a helyszíni bírság kiszabására jogosult megnevezését, a számlaszámát, a nemzetközi fizetési számlaszámot, a nemzetközi banki azonosító kódot és a helyszíni bírság összegét.
- ❖ A helyszíni bírságoláshoz használt nyomtatvány és a csekkszelvény sorszámmal ellátott okirat.
- ❖ Ha a helyszíni bírság készpénz-helyettesítő fizetési eszköz (mobil készülék, mely segítségével a bankkártyás fizetés a helyszínen történik) alkalmazásával történő megfizetésének feltételei fennállnak, a helyszíni bírság kiszabására jogosult tájékoztatja erről az eljárás alá vont személyt. Amennyiben így kívánja megfizetni a személy a bírságot, a csekkszelvény átadására nincs szükség.
- ❖ Fiatalkorú eljárás alá vont személyt tájékoztatni kell, hogy vele szemben csak akkor szabható ki helyszíni bírság, ha annak megfizetését vállalja valamint a törvényes képviselő jelen van.
- ❖ A gépjárművezető távollétében kiszabott helyszíni bírságról szóló tájékoztatást a gépjármű szélvédőjére, amennyiben az nem lehetséges, egyéb helyen jól látható módon kell elhelyezni.

Szabálysértések

A szabálysértési ismeretek következő, és egyben utolsó témaköre az egyes szabálysértésekkel foglalkozik. Az eddig tanultak a Szabs.tv. úgynevezett általános részéhez, még a most tárgyalásra kerülő tananyag, pedig a különös részéhez tartozik.

Tananyagunk elején már csoportosítottuk ezeket a szabálysértéseket, így most a konkrét tényállások kerülnek sorra, természetesen úgy, hogy nem az összes Szabs.tv.-ben szereplő szabálysértés kerül kifejtésre. Fontos megjegyezni, hogy a tankönyv általi jogellenes magatartás bemutatása, többnyire az adott cselekmény jelentősebb elkövetési magatartásait, szankcióit és a felróhatóságot tartalmazza.

Az egyes szabálysértések - *törvényi tényállás* - megfogalmazásával, azokat a befejezett tettesi cselekményeket határozza meg a jogalkotó, amelyek szabálysértésnek minősülnek. Tehát, a törvényi tényállás megvalósítóit tekintjük tettesnek.

Előljáróban meg kell jegyeznünk, hogy az itt kifejtésre kerülő, és az adott szabálysértésnél több gondolatjellel felsorolt elkövetési magatartások, vagylagosak. Ezért, elégséges a jogellenesség megállapításához, ha a felsorolások közül, csupán egy cselekményt valósít meg az elkövető. Hasonló a helyzet a szankció esetében is, mivel itt a hatóság a Szabs.tv.-ben előírtaknak megfelelően szabhatja ki a büntetést illetve intézkedést.

Rendzavarás

Aki:

- **verekszik**, vagy mást erre rábír,
- **garázda magatartásakor** a hivatalos személlyel szemben **engedetlenséget tanúsít**,
- sport, vagy egyéb bejelentésre köteles **rendezvényen**, az **arcát** oly módon **eltakarja**, hogy **meghiúsítja** személyének a hatóság általi **azonosítását**,
- **nyilvános rendezvényen tiltott eszközt tart magánál** (pl. élet kioltására alkalmas),
- **nyilvános rendezvényen** a biztonságra vonatkozó **hivatalos felszólításnak nem tesz eleget**.

Szankció: szabálysértési elzárás, pénzbírság, közérdekű munka, elkobzás, kitiltás, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos

Garázdaság

Aki:

- **kihívóan közösségellenes magatartást** tanúsít, amely **másokban megbotránkozást** vagy **riadalmat kelt**.

Kihívóan közösségellenes magatartás: a társadalmi együttélési szabályok tudatos semmibevétele, amely sérti az állampolgárok erkölcsi értékítéletét.

Szankció: szabálysértési elzárás, pénzbírság, közérdekű munka, kitiltás, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos

Közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzése

Aki közterületen vagy nyilvános helyen, olyan **közrend fenntartására irányuló tevékenység** látszatát kelti vagy ilyet végez, **amelyre nem jogosult**.

Szankció: szabálysértési elzárás, pénzbírság, közérdekű munka, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos

Veszélyes fenyegetés

Aki:

- **mást félelemkeltés céljából** a megfenyegetett személyre vagy annak hozzátartozójára vonatkozó, a becsület csorbítására alkalmas tény nagy nyilvánosság elé tárásával **komolyan megfenyeget**, szabálysértést követ el.

Fenyegetés: súlyos hátrány kilátásba helyezése (pl. testi épség elleni támadás), amely a megfenyegetettben komoly félelmet kelt.

Szankció: szabálysértési elzárás, pénzbírság, közérdekű munka, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos

Tulajdon elleni szabálysértések

Aki:

- **ötvenezer forintot meg nem haladó értékre lopás, sikkasztás, jogtalan elsajátítás,orgazdaság,**
- ötvenezer forintot meg nem haladó kárt okozva **csalás, szándékos rongálás,**
- ötvenezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrányt okozva **hütlén kezelés** elkövetése
- **idegen, nem gépi meghajtású jármű jogtalan használata,**
- *földmérési jelet vagy az államhatár megjelölésére szolgáló jelet elvisz, áthelyez vagy elmozdít,*
- kulturális örökség védett elemeit, az államhatár, a megye-, város-, községhatár vagy a birtokhatár megjelölésére szolgáló hivatalos vagy földmérési jel, *tömegközlekedési vagy távközlési eszköz, közúti jelzés, park vagy az ahhoz tartozó felszerelés,* természetvédelmi hatósági és tájékoztató táblát vagy egyéb közérdeket szolgáló jelet vagy létesítményt **gondatlanul megsemmisít, megrongál, elvisz, áthelyez vagy elmozdít.**

Szankció: szabálysértési elzárás, pénzbírság, közérdekű munka, elkobzás, kitiltás, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos, kivéve az utolsó elkövetési magatartás

Polgári felhasználású robbanóanyaggal és pirotechnikai termékkel kapcsolatos szabálysértés

Aki:

- a **polgári felhasználású robbanóanyagokra vonatkozó előírásokat megszegi,**
- **robbanóanyagot** vagy robbanó szerkezetet **talál,** és ezt azonnal a **rendőrségnek nem jelenti be,**
- **engedély nélkül pirotechnikai tevékenységet végez** vagy a vonatkozó előírásokat megszegi.

A robbanóanyag és a pirotechnikai termék előírásaira (pl. elállítás, tárolás, szállítás) vonatkozóan csak az engedéllyel rendelkező követheti el.

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, elkobzás, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Lőfegyverrel kapcsolatos szabálysértés

Aki:

- **az engedélyben szereplő lőfegyverre vagy lőszerre vonatkozó szabályokat megszegi,**
- lőfegyverhez tartozó csekély mennyiségű lőszer engedély nélkül megszerez vagy tart,
- lőfegyveréhez tartozó csekély mennyiségű lőszer engedéllyel nem rendelkezőnek ad át,
- a fegyverre vagy töltényre vonatkozó előírásokat megszegi.

Csekély mennyiség: legfeljebb 10 db. lőszer

Elkövetési tárgy: lőfegyver, lőszer, lőfegyverdarab, lőszerelem, légfegyver, gáz- és riasztófegyver, hatástalanított lőfegyver, muzeális fegyver, színházi fegyver, flóberttöltény, gáztöltény, riasztótöltény, illetve a vaktöltény.

A szabálysértést bárki elkövetheti, de a lőfegyverre vagy lőszerre (kivéve, csekély mennyiség alatti) vonatkozó cselekményeket csak az engedéllyel rendelkező személy.

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, elkobzás, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Koldulás

Aki:

- **gyermekkorú személy társaságában koldul,**
- közterületen vagy nyilvános helyen **jelenlévőket pénz átadása céljából leszólítja,**
- házról házra, lakásról lakásra járva **kéreget.**

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos

Csendháborítás

Aki **indokolatlan zajt okoz**, amely alkalmas arra, hogy **mások nyugalmát** vagy a természeti területet **zavarja**.

Az elkövetés helyei:

- lakott területen, az ott levő épületben, vagy az ahhoz tartozó telken,
- tömegközlekedési eszközön,
- természeti és védett természeti területen.

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Köztisztasági szabálysértés

Aki:

- **szemetet** vagy beszennyez,
- felügyelete alatt lévő **állat által okozott szennyezés megszüntetéséről nem gondoskodik**,
- **települési hulladékot engedély nélkül elhelyez** vagy nem a kijelölt helyen rak le.

Az elkövetés helyei:

- közterület,
- közforgalom céljait szolgáló épület,
- közforgalmú közlekedési eszköz,
- szemétkerakásra ki nem jelölt hely.

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Veszélyeztetés tárgyak elhelyezésével, eldobásával

Aki:

- **épületen** vagy építményen, **tárgyat, másokat veszélyeztető módon helyez el**,
- **tárgyat, másokat veszélyeztető módon dob el**.

A megvalósuláshoz a reális esély elegendő, vagyis csak a véletlennek legyen köszönhető, hogy sérülés nem következik be.

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Kábítószer-rendészeti szabálysértés

Aki a kábítószerekkel, **a pszichotrop anyagokkal, az új pszichoaktív vagy kábítószer-prekurzornak minősülő anyagokkal** kapcsolatos tevékenységek végzésének szabályait megszegi.

Ezt a szabálysértést csak az a személy követheti el, aki *rendelkezik* pl.gyógyászati engedéllyel, az előállításra alkalmas növények termesztésére, vagy ezekkel kapcsolatos kutatásra.

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, (helyszíni bírság)

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Szeszesital-árusítás, -kiszolgálás és -fogyasztás tilalmának megszegése

Aki

- a szeszes ital árusítására vagy fogyasztására vonatkozó tilalmat megszegi,
- tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek szeszes italt szolgál ki,
- a szeszes ital eladása, szemmel láthatóan részeg állapotban lévő személy részére,
- fiatalok út szándékosan lerészegít.

Az elkövetés helyei:

- *közterület,*
- *nyilvános hely,*
- *vendéglátó üzlet.*

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

A kitiltás, illetve az eltiltás szabályainak megszegése

Aki a bíróság vagy a szabálysértési hatóság által elrendelt kitiltás vagy eltiltás szabályait megszegi.

Az elkövetés helyei:

- *helység* (pl. falu, város),
- *az ország területének bizonyos része,*
- *sportrendezvény,*
- *sportlétesítmény,*
- *kereskedelmi létesítmény.*

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Tiltott fürdés

Aki tiltott helyen fürdik.

Ezt a cselekményt a szabad vízben való tartózkodás alapvető szabályairól szóló kormányrendelet tölti ki tatalommal, amely meghatározza azokat a szabályokat, amelyek megszegésével a szabálysértés megvalósul (pl. fürödni csak kijelölt fürdőhelyen lehet; fürdőzők közelében úszóeszközöket használni csak a fürdőzők veszélyeztetése nélkül szabad; tilos fürödni hajóútban, kikötők területén, éjszaka, ahol azt tiltó tábla jelzi).

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

A személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelességek megszegése

Aki:

- **személyazonosító igazolványra vonatkozó jogszabályi kötelességeit megszegi,**
- **személyi adatok bemondását megtagadja,**
- személyazonosításra alkalmas **okmány átadását megtagadja,**
- személyi adatokra vonatkozó **valótlant állít.**

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Külföldiek rendészetével kapcsolatos szabálysértés

Aki:

- **a külföldiek bejelentésére, jelentkezésére vagy az ország területén tartózkodására vonatkozó szabályokat megszegi.**

Külföldi: nem magyar állampolgár és a hontalan

A szabálysértést bárki, a tartózkodásra vonatkozó szabályok esetében csak a külföldi követheti el.

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Ittas vezetés

Aki:

- **vasúti, légi, vagy hajózási forgalomban úgy vezet járművet, illetve úszó munkagépet, hogy szervezetében szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van,**
- **Ezen járművek, vagy gépi meghajtású jármű vezetésének átengedése olyan személy részére, akinek a szervezetében szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van.**

Ittas állapotban lévő személy (befolyásolt): az, akinek a szervezetében 0,50 gramm/liter ezrelék véralkohol-, illetve 0,25 milligramm/liter ezrelék levegőalkohol koncentrációnál nagyobb értéket eredményező szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van.

A fenti értékek alatt, bármennyi mért mennyiség esetén, csak azt lehet megállapítani, hogy a járművezető szervezetében szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van, ami nem jelent szeszes italtól befolyásolt állapotot.

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, járművezetéstől eltiltás, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Az elsőbbség és az előzés szabályainak megsértése

Aki az **elsőbbségre vagy előzésre vonatkozó szabályokat megszegi.**

A vonatkozó szabályokat – amelyek megszegésével a szabálysértés megvalósul – a KRESZ határozza meg, és elkövetője a jármű vezetője lehet.

Elsőbbség: a továbbhaladásra való jog, a közlekedés más résztvevőivel szemben.

Előzés: a járművel az úttesten azonos irányban haladó jármű melletti elhaladás.

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, járművezetéstől eltiltás, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

A közúti közlekedés rendjének megzavarása

Aki a **közúti közlekedés szabályait megszegi és ezzel másnak:**

- vagy másoknak **életét, testi épségét** vagy egészségét **gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki,**
- **könnyű testi sértést okoz.**

A veszély olyan helyzet, amikor fennáll az élet, a testi épség vagy az egészség sérelmének reális lehetősége.

Közvetlen veszély pedig, ha térben és időben konkretizálódik, tehát meghatározott személyt vagy személyeket fenyeget.

A szabálysértést csak jármű vezetője követheti el, aki a közúti közlekedési szabályok megszegését szándékosan vagy gondatlanul is megvalósíthatja, de akit a következmények (eredmény) tekintetében már csak gondatlanság terhelhet.

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, járművezetéstől eltiltás, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Engedély nélküli vezetés

Aki:

- olyan járművet vezet, amelynek vezetésére hatósági engedéllyel nem rendelkezik,
- a jármű vezetését ilyen személynek átengedi.

Elkövetési tárgy:

- vasúti jármű,
- légi jármű,
- gépi meghajtású vízi jármű, úszó munkagép,
- közúti forgalomban gépi meghajtású jármű.

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, járművezetéstől eltiltás, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Érvénytelen hatósági engedéllyel vagy jelzéssel való közlekedés

Aki:

- érvénytelen hatósági engedéllyel vagy jelzéssel közlekedik,
- a járműnek a műszaki érvényességi ideje lejárt.

Elkövetési hely: *közúti forgalom*

Elkövetési tárgy:

- rendszámtábla (hatósági jelzés)
- forgalmi engedély (hatósági engedély)

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, járművezetéstől eltiltás, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Vasúti átjárón áthaladás szabályainak megsértése

Aki a közlekedési tilalom ellenére vasúti átjáróba hajt, vagy azon áthajt.

Elkövető:

- járművezető,
- állathajtó.

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, járművezetéstől eltiltás, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos vagy gondatlan

Versenytárs utánzása

Aki:

- engedély nélkül árut olyan jellegzetes külsővel, állít elő, amelyről a versenytárs áruja ismerhető fel,
- ilyen árut forgalomba hozatal céljából megszerez, tart, illetőleg forgalomba hoz, feltéve, hogy az áru értéke a százezer forintot nem haladja meg,

Az előállítás történhet csomagolással, megjelöléssel vagy elnevezéssel.

Szankció: pénzbírság, közérdekű munka, elkobzás, helyszíni bírság

Felróhatóság: szándékos